

EEN BLIK IN DE DIEPTE

ZIJ WAREN ALLEBEI GIERIG GEWEEST, hadden in den letterlijken zin des woords gegierd naar geld en goed.

Voor hun trouwen was zij een oude keukenmeid, die „duiten“ had. Hij, een gepensionneerd Indisch onder-officier, overlegde dat ie gezelliger leven krijgen zou als getrouwd man. Wanneer hij een winkeltje opzette, zou hij goede hulp van Jet kunnen hebben.

Jets spaarsommetje had gediend om het huis in de Dorpsstraat te kopen, de helft voor winkelhuis te verbouwen en de waren in te slaan.

't Ging van den eersten dag af best in 't zaakje. Jet in haar dienen vol vriendelijkheid en goedwilligheid trok de arbeidersvrouwen van de fabriek en de dienstmeisjes uit de villa's. Met Kees kon 't manvolk gezellig babbelen, wanneer ze 's avonds tabak of een borrel haalden. Wat wist zoo'n koloniaal veel te vertellen!

Elk kind kreeg een pepermuntje bij zijn boodschap. 't Ging Jet aan haar hart; hoeveel pepermuntjes gaf ze op die manier weg? Kees zei: „Andere winkeliers adverteeren, wij houden ons geld in onzen zak. Heb je de kinderen, dan heb je de ouders ook.”

Borgen wilde het echtpaar niemand: „Je borgt je klanten den winkel uit,” beweerde Jet. Leenen wilde zij wel: tegen tien procent. „Dat is eigenlijk nog voordeliger dan pondjes uitwegen,” oordeelde Jet triomfantelijk. Voor één gulden in twee dagen een dubbeltje winst!

In 't laatst van de week liep 't druk met uitleenen. Kees zat uren te boeken en streek 's Zaterdagavond een zoet winstje op.

Geleidelijk werden de sommen groter, die Jet en Kees uitleenden. Leenen was gemakkelijk voor de vrouwtjes uit de achterbuurt, maar ook voor den middenstand, die geld noodig had.

Langzaam maar zeker groeide het kleine kapitaaltje, overgehouden bij hun trouwen, aan. Kees en Jet leefden doodzuinig. Versche groenten en aardappelen kwamen weinig in huis; alleen 's Zondags. „Je moet eten uit je winkel, dat is 't goedkoopst,” beweerde Jet. In erwten en bonen zat evenveel voedsel als in vleesch; met margarine deed je 't even goed als met natuurboter. 's Zondags namen zij ham of worst bij hun middageten, in de week was spek meer dan voldoende.

Jet werkte van den vroegen morgen tot den laten avond. Kees moest meedoen, al wilde hij 't soms wel anders. In den hagelhelderen winkel blonk en glom alle ding. „Ik zeg maar, zindelijkheid en goeie waar trekt de klanten.”

's Zondags gingen zij tweemaal, soms driemaal naar de kerk. „Je zit rustig en je hebt geen licht of vuur noodig,” vond Jet. In 't zakje gaven zij alleen koperen centen en ze zaten op de vrije plaatsen in een hoek, waar Kees ongestoord dutten kon.

Van de prediking nam man noch vrouw iets mee. Jet zat te tellen en te rekenen en te overleggen. Vrouw Jansen en mijnheer Kloozen moesten nog dit en dat betalen, ze moest er Jan op af sturen; elke week rente, dat stond nu eenmaal vast.

Zoo leefden Jet en Kees twintig jaren, uiterlijk godsdienstig, wèrkelijk: zonder God in de wereld. Met taaie vasthoudendheid joeg Jet hun ideaal „rijk worden” na.

Kees sprong een enkele maal uit den band, verboemde in de stad dan een heele som. Hij moest er eens uit; het leven met zijn vrouw, altijd tuk op geld

verdienen, kon hem zoo benauwen. Maar nadat hij met een roes was thuisgekomen, het er eens lekker van genomen had, bleef hij weer weken achtereen Jets gehoorzame knecht.

In het dorp werd het echtpaar gehaat en ontzien. Ieder wist van hun hardvochtig woekeren, niemand wou erkennen Jets uitgeknepen slachtoffer te zijn. Dienstboden, die knoeiden met Jet, moesten Jet de klandizie blijven geven. Kwam het knoeien eens uit, dan droegen zij de schuld en Jet was de verontwaardigde, veroordeelende winkelierster, die beschuldigd werd van onzuiver gewicht en slechte waar te leveren.

Jet voelde zich nooit gelukkiger dan 's Zondags met haar zak vol gouden tientjes. Zij was niet zóó gek om papier te kopen. „Ik zie graag wat ik heb,” beweerde zij, en de zak werd gaande voller.

Tot er plots een groote kink in den kabel kwam. Recht over Jets deur richtte een groote bedrijfsorganisatie een prachtige winkel in. Tien procent terug, alle waren veel en veel goedkoper dan bij Jet. Vol woede en nijd zag Jet haar beste klanten over haar deur winkelen.

Ook aan haar woeker kwam een eind. De nieuwe dominee en zijn vrouw, gefortuneerde menschen, besloten duizend gulden af te zonderen om de arme bewoners uit Jets grijpparmen te verlossen. Iederen Zaterdagavond zaten twee broeders in de kerkkamer, om de menschen, die bij hun *Bank tot onderlinge hulp* kwamen, te helpen. Het dominees-vrouwtje bezocht de armen en brak door haar vriendelijke leiding den fatalen invloed van Jet.

Wat Jet in twintig jaar bijeengespaard had, drupte in twee jaar door haar handen. In den winkel werd niets verdiend, de waren bedierven, werden muf en vochtig, en met 't woekeren was 't gedaan.

Kees droeg den achteruitgang rustig. Vroom opgevoed, kende hij Gods Woord. Gierigheid is afgodendienst. Hij begon met ernst te luisteren naar de prediking en maakte zijn vrouw woedend door te erkennen: „God komt ons tegen, vrouw. We hebben ons geld gediend en tot onzen God gemaakt.”

Jet werd nijdig en ongedurig. Haar altijd bezige handen vonden geen werk meer en sommen behoefden haar op rekenen getrainde hersens niet meer te maken.

Toen de winkel eindelijk gesloten werd, zat zij uren achtereen met de handen in haar schoot, het hoofd vol bittere gedachten.

„Ga eens mee luisteren naar de prediking van Gods Woord,” drong Jan iederen Zondag opnieuw aan, „dan krijg je wat afleiding.”

„Ik heb geen afleiding noodig!” bitste zij op den laatsten Zondag van haar leven. „Ga jij maar, hoor!”

Jan ging en luisterde met een aandachtig hart. O, als Jet nu eens hier was! peinsde hij. Vol innerlijke behoefte bad hij zingend mee: Laat gierigheid mij in haar strik niet vangen! Hij sloeg een blik in de diepte van zijn boos hart en ijsde voor het gevaar, dat hij liep, om verloren te gaan evenals een Gehazi in zijn gelddorst.

Ik moet nog eens met Jet praten, nam hij zich voor. Zelf verloren te gaan is nog heel iets anders dan je geld te verliezen!

Jan kon zijn vrouw op aarde niet meer bereiken.

Ze zat in haar stoel met het bijna ledige goudzakje in de hand geklemd. Geld tellende ging zij de eeuwigheid in, terwijl Jan uit de diepte riep tot God: „Ik neig mijn hart in vurig zielsverlangen, o Heer! naar Uw getuigenis *alleen!*”

JOH^a BREEVOORT